EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 10 02
COM(2025) 579 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

pagal Sąjungos muitinės kodekso 278a straipsnį dėl pažangos, padarytos kuriant tame kodekse numatytas elektronines sistemas

{SWD(2025) 281 final}

Turinys

1. Įžanga 2
2. Ataskaitos turinys 3
3. Atsakomybė už SMK numatytas elektronines sistemas 4
4. SMK numatytų elektroninių sistemų kūrimo pažangos apžvalga 4
4.1 IKI 2024 M. PABAIGOS ĮGYVENDINTI PROJEKTAI 4
4.2 VYKDOMI IR UŽBAIGTI 2024 M. PROJEKTAI 5
4.3 SMK IT ĮGYVENDINIMO VĖLAVIMO RIZIKA 13
4.4 POVEIKIO ŠVELNINIMO VEIKSMAI 15
4.5 DABARTINĖ PADĖTIS ŠALYSE KANDIDATĖSE 17
5. Valdymo apibendrinimas ir išvados 17

1. ĮŽANGA

Tai **2024 m. metinė Sąjungos muitinės kodekso (SMK)**[1] **skaitmeninio įgyvendinimo pažangos ataskaita** – šeštoji ataskaita, kurią Komisija parengė pagal SMK 278 straipsnio a punktą dėl pažangos kuriant elektronines sistemas[2]. Joje apžvelgiama **2024 m. padaryta pažanga**, įskaitant **numatomą būsimą pažangą**.

SMK įsigaliojo 2016 m. gegužės 1 d. ir buvo iš dalies pakeistas 2019 m.[3]: jame nustatyti 2020, 2022 ir 2025 m. terminai, iki kurių turi būti laipsniškai užbaigti skaitmeninės pertvarkos ir įgyvendinimo projektai. Muitinės formalumams atlikti gali būti toliau naudojamos esamos elektroninės ir popieriuje surašytų dokumentų naudojimu pagrįstos sistemos (vadinamosios pereinamojo laikotarpio priemonės), kol pradės veikti SMK numatytos naujos arba sunaujovintos elektroninės sistemos. Atsižvelgiant į tai, SMK darbo programa[4] (SMK DP) ir Įgyvendinimo reglamentas dėl elektroninių sistemų techninių priemonių[5] (IRTA) turi būti skaitomi kartu su SMK ir jo deleguotaisiais bei įgyvendinimo aktais.

SMK DP yra teisinė priemonė, kuria siekiama valdyti laipsnišką ir sudėtingą trimačio perėjimo prie visiškai skaitmeninės muitinės aplinkos procesą, atsižvelgiant į sistemų tarpusavio priklausomybę ir realios raidos padėtį. Tai priemonė, naudojama siekiant paskatinti projektų suinteresuotuosius subjektus (valstybes nares, Komisiją, ekonominės veiklos vykdytojus) bendrai ir praktiškai įgyvendinti projektus iki 2025 m. gruodžio 31 d. – galutinės skaitmeninės pertvarkos pabaigos datos.

Ši ataskaita grindžiama 2023 m. gruodžio 15 d. Komisijos priimta SMK DP kaip atskaitos tašku teikiant pažangos ataskaitas. Programos ir projekto valdymo aspektai apibrėžti muitinės daugiamečiame strateginiame plane.

Kartu su šiuo metu įgyvendinamu SMK Komisija 2023 m. gegužės 17 d. priėmė pasiūlymą dėl visapusiškos muitų sąjungos reformos, įskaitant naują SMK, ir tai yra reikšmingas ES muitinės sistemos pakeitimas[6]. Šį pasiūlymą šiuo metu nagrinėja Europos Parlamentas ir Taryba pagal įprastą teisėkūros procedūrą.

Šią reformą sudaro trys pagrindiniai ramsčiai:

1) ES muitinės, plėtosiančios ir prižiūrėsiančios ES muitinės duomenų platformą, sukūrimas. Tai bus naujos sistemos varomoji jėga, pakeisianti dabartinę decentralizuotą IT struktūrą, grindžiamą muitinės deklaracijomis, centralizuotoje, duomenimis grindžiamoje aplinkoje;

2) nauja partnerystė su prekybos veiklos vykdytojais, grindžiama skaidriais procesais, sudarysianti sąlygas reikalavimus atitinkantiems prekybos srautams veikti be oficialios muitinės sąveikos ir sumažins susijusią administracinę naštą;

---

[1] 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013, nustatantis Sąjungos muitinės kodeksą, OL L 269, 2013 10 10, p. 1–101.

[2] Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai:
2019 m.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX%3A52019SC0434;
2020 m.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52020SC0339;
2021 m.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52021SC0382;
2022 m.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0029;
2023 m.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=COM:2024:395:FIN.

[3] 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/632, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 952/2013 siekiant pratęsti priemonių, kurios nėra Sąjungos muitinės kodekse numatytos elektroninės duomenų apdorojimo priemonės, taikymą pereinamuoju laikotarpiu, OL L 111, 2019 4 25, p. 54–58.

[4] 2023 m. gruodžio 15 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2023/2879, kuriuo nustatoma darbo programa, susijusi su Sąjungos muitinės kodekse numatytų elektroninių sistemų kūrimu ir diegimu, OL L 2023/2879, 2023 12 22, p. 1–17, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302879.

[5] 2025 m. kovo 13 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2025/512 dėl elektroninių sistemų, skirtų informacijos mainams vykdyti ir tai informacijai saugoti vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 952/2013, kūrimo, priežiūros ir naudojimo techninių priemonių, OL L, 2025/512, 2025 3 20, p. 1–45, https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/512/oj/eng.

[6] Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas, įsteigiama Europos Sąjungos muitinė ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 952/2013, (COM/2023/258 *final*).

3) specialiai pritaikytas e. prekybos muitinės režimas, pagal kurį interneto platformos taps pagrindiniais subjektais užtikrinant, kad tiesiogiai ES vartotojams internetu parduodamos prekės atitiktų visas muitinės prievoles.

Svarbus prioritetas – laiku baigti kurti SMK elektronines sistemas, kad būtų pasinaudota SMK teikiama nauda verslininkams. Tai labai svarbu siekiant remti muitinės reformos ir būsimos ES muitinės duomenų platformos plėtojimą ir prie jo prisidėti, nes priešingu atveju dideli supaprastinimai, kuriuos žadėta įgyvendinti muitinės reforma, neturėtų tvirto pagrindo.

2. ATASKAITOS TURINYS

SMK DP išvardytus projektus remiantis IRTA pateiktomis apibrėžtimis[7] galima suskirstyti į tris sistemų kategorijas:

i) **centrinių visos Europos sistemų**, kurias turi sukurti arba sunaujovinti Komisija (dažnai reikia, kad ir valstybės narės sukurtų arba sunaujovintų nacionalines sistemas);
ii) **decentralizuotų visos Europos sistemų**, kurias turi sukurti arba sunaujovinti Komisija, tačiau jos pasižymi svarbiu nacionaliniu komponentu, kurį turi įgyvendinti valstybės narės;
iii) **nacionalinių sistemų**, kurias turi sukurti arba sunaujovinti tik valstybės narės.

Šioje ataskaitoje pirmiausia paaiškinamas ataskaitos rengimo metodas ir naudojami šaltiniai (2 skirsnis), o po to trumpai aptariamos su SMK elektroninėmis sistemomis susijusios pareigos (3 skirsnis). Be to, joje pateikiama bendra įvairių projektų ir jų įgyvendinimo pažangos apžvalga ir atkreipiamas dėmesys į galimus vėlavimus, jei tokių nustatyta, taip pat nurodomos numatomos rizikos mažinimo priemonės (4 skirsnis). Bendras SMK DP įgyvendinimo pažangos vertinimas apibendrinamas šios ataskaitos išvadose (5 skirsnis).

Prie šios ataskaitos **pridedamas Komisijos tarnybų darbinis dokumentas**[8], kuris paskelbtas kartu su šia ataskaita ir kuriame pateikiama išsami informacija apie įvairių projektų, apie kuriuos pranešė valstybės narės, planavimą ir pažangą. Atlikti šį darbą padėjo išorės rangovas.

Ataskaita ir Komisijos tarnybų darbinis dokumentas parengti remiantis iš šių **šaltinių** surinkta informacija:

1) nacionalinių projektų planų, kuriuos valstybės narės privalo pateikti du kartus per metus (sausio ir birželio mėn.).

Surinkta informacija apie kiekvieną projektą apima konkrečias datas, būklę ir kiekvienos SMK DP nustatytos tarpinės reikšmės įgyvendinimo pažangą;

2) apklausos, į kurią atsakyti pakviestos valstybės narės.

Ši informacija apėmė rizikos vertinimą, vėlavimus ir jų priežastis, taip pat su projektais susijusias planuojamas ir (arba) taikytas rizikos mažinimo priemones. Be to, toliau laikydamosi požiūrio, kurio buvo laikomasi 2023 m., valstybės narės taip pat pateikė informaciją apie patirtį, įgytą rengiant projektus, ir apie galimą reikalingą papildomą paramą;

3) dvišalių aukšto lygio susitikimų su valstybių narių muitinių IT direktoratais.

---

[7] 2025 m. kovo 13 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2025/512 dėl elektroninių sistemų, skirtų informacijos mainams vykdyti ir tai informacijai saugoti vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 952/2013, kūrimo, priežiūros ir naudojimo techninių priemonių, OL L 2025/512, 2025 3 20, p. 1–45, https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/512/oj/eng.

[8] Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, pridedamas prie Komisijos ataskaitos Europos Parlamentui ir Tarybai pagal Sąjungos muitinės kodekso 278a straipsnį dėl pažangos kuriant tame kodekse numatytas elektronines sistemas, SWD(2024) XX *final*.

Dvišalių susitikimų metu valstybės narės visapusiškai ir tiksliai apibūdina kiekvieno SMK projekto būklę, įskaitant problemas, su kuriomis jos susidūrė, ir pateikiama idėjų, kaip pagerinti problemines situacijas;

4) visos Europos masto koordinavimo ir stebėjimo programų atliktų darbų.

Šioje ataskaitoje taip pat pateikiama analizė, pagrįsta išsamesne informacija, kurią pateikė Komisijos Mokesčių ir muitų sąjungos generalinio direktorato (Mokesčių ir muitų sąjungos GD) projektų vadovai ir kurią valstybės narės pateikė pagal nuo 2020 m. įgyvendinamas visos Europos sistemų koordinavimo programas.

3. ATSAKOMYBĖ UŽ SMK NUMATYTAS ELEKTRONINES SISTEMAS

Priklausomai nuo kiekvienos (centralizuotos, decentralizuotos ar nacionalinės) sistemos architektūros, dėl kurios sutarė valstybės narės ir Komisija, yra nustatyta, kaip **dalijamasi pareigomis**, susijusiomis su **atsakomybės** už kūrimą, diegimą, eksploatavimą ir priežiūrą sritimis. Tai nustatyta IRTA, kuriame aprašoma, iš kokių komponentų tos sistemos sudarytos ir koks jų pobūdis – nacionalinis (kuriami nacionaliniu lygmeniu) ar bendras (kuriami ES lygmeniu). Kalbant apie architektūrą, centrinės sistemos ir decentralizuotos sistemos yra europinės ir jas standartiškai sudaro bendri komponentai, kartais nederinami su nacionaliniais komponentais, o nacionalines sistemas sudaro tik nacionaliniai komponentai.

Pagal IRTA 103 straipsnį, **bendruosius komponentus** kuria, testuoja, diegia ir valdo Komisija o juos testuoti gali ir valstybės narės. **Nacionalinius komponentus** kuria, testuoja, diegia ir valdo valstybės narės.

Valstybės narės užtikrina nacionalinių komponentų sąveikumą su bendraisiais komponentais. Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, parengia ir tvarko bendrąsias decentralizuotų sistemų specifikacijas. Valstybės narės kuria, eksploatuoja ir prižiūri sąsajas, užtikrinančias, kad būtų atliekamos decentralizuotų sistemų funkcijos, būtinos informacijos mainams su ekonominės veiklos vykdytojais ir kitais asmenimis, vykdomiems per nacionalinius komponentus ir sąsajas, taip pat per bendruosius komponentus su kitomis valstybėmis narėmis.

4. SMK NUMATYTŲ ELEKTRONINIŲ SISTEMŲ KŪRIMO PAŽANGOS APŽVALGA

Siekiant įdiegti reikalingas elektronines sistemas, SMK DP yra numatyta įgyvendinti septyniolika projektų – už keturiolika **visos Europos projektų** yra atsakinga Komisija su valstybėmis narėmis (centrinės ir decentralizuotos sistemos), o už tris **nacionalinius projektus** – tik valstybės narės (nacionalinės sistemos).

4.1 IKI 2024 M. PABAIGOS ĮGYVENDINTI PROJEKTAI

Komisija praneša apie sėkmingą toliau nurodytų **devynių naujų arba sunaujovintų sistemų** įdiegimą:

- SMK registruotųjų eksportuotojų sistema – *REX* (nauja), įdiegta 2017 m.;
- SMK muitinės sprendimai – *CDS* (nauja), įdiegta 2017 m.;
- SMK tiesioginė verslininkų prieiga prie Europos informacinių sistemų – *UUM&DS* (vienodas vartotojų valdymas ir skaitmeninis parašas) (nauja), įdiegta 2017 m.;
- SMK ekonominės veiklos vykdytojų registravimo ir identifikavimo sistema 2 – *EORI2* (naujovinimas), įdiegta 2018 m.;
- SMK „Surveillance 3“ – *SURV3* (naujovinimas), įdiegta 2018 m.;

- SMK privalomoji tarifinė informacija – *PTI* (naujovinimas), įdiegta 2019 m.;
- SMK įgaliotieji ekonominės veiklos vykdytojai – *AEO* (naujovinimas), įdiegta 2019 m.;
- SMK informaciniai lapai specialiosioms procedūroms – *INF* (nauja), įdiegta 2020 m.;
- SMK importo kontrolės sistema 2, 1-*oji ir 2-oji versijos – ICS2 1-oji ir 2-oji versijos* (naujovinimas), įdiegta atitinkamai 2021 m. ir 2023 m.

4.2 VYKDOMI IR UŽBAIGTI 2024 M. PROJEKTAI

Šioje ataskaitoje siekiama apžvelgti 2024 m. pasiektus rezultatus ir iškilusias problemas Komisijai ir valstybėms narėms įgyvendinant šiuo metu vykdomus projektus.

4.2.1 skirsnyje pateikiama **šešių visos Europos projektų**, kuriuos planuojama įdiegti 2024–2025 m., apžvalga. Penkių iš šių projektų diegimo laikotarpiai baigėsi 2024 m., kaip nustatyta SMK DP teisinėje sistemoje.

4.2.2 skirsnyje aprašomas **trijų nacionalinių projektų**, t. y. *pranešimo apie atvykimą, pranešimo apie prekių pateikimą ir laikinojo saugojimo* (vadinamųjų nacionalinių įvežimo sistemų)*, nacionalinių importo sistemų* ir *specialiųjų procedūrų*, įgyvendinimas. Kaip nustatyta SMK, iš pradžių buvo planuota, kad šie projektai pradės veikti ne vėliau nei 2022 m. gruodžio 31 d. Tačiau dėl to, kad nepavyko įvykdyti šio termino, kaip nurodyta ankstesnėse SMK metinėse pažangos ataskaitose, kelios valstybės narės paprašė taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą pagal SMK 6 straipsnio 4 dalį. Todėl 2023 m. vasario 1 d. Komisija priėmė įgyvendinimo sprendimus, kuriais tam tikroms valstybėms narėms taikomos nukrypti leidžiančios nuostatos ir nacionalinių importo sistemų ir specialiųjų procedūrų importo srities, taip pat nacionalinių oro transporto įvežimo sistemų terminas pratęsiamas iki 2023 m. gruodžio 31 d., taip pat nurodytas tolesnis suderinimas su skirtingomis kitų rūšių transporto ICS2 versijomis.

4.2.1. Visos Europos projektai

Visos Europos projektams būdinga specifinė struktūra: juos įgyvendinant gali būti jungiami centriniai ir nacionaliniai elementai, jie gali būti sudaryti iš kelių etapų ar komponentų. Kaip nurodyta SMK 278 straipsnio 3 dalyje, jie turi būti užbaigti ne vėliau nei 2025 m. gruodžio 31 d. Toliau pateikiamas glaustas kiekvieno projekto aprašymas ir pažanga.

1) **SMK garantijų valdymas** – GUM (nauja). Siekiama užtikrinti efektyvų ir veiksmingą įvairių rūšių garantijų priskyrimą ir valdymą visoje ES, daugiausia dėmesio skiriant tvarkymo spartos didinimui, atsekamumui ir garantijų stebėjimui tarp muitinės įstaigų.

Pažanga. *GUM – 1-asis komponentas*, pagal kurį centralizuotai valdomos garantijos, kurios gali būti naudojamos keliose valstybėse narėse, pradėjo veikti **2024 m. kovo 11 d.** Muitinės sprendimų sistemoje. Atsižvelgiant į šių abiejų komponentų tarpusavio sąsają, atitikties bandymai vykdomi tol, kol valstybės narės įdiegs savo *GUM – 2-ojo komponento* sistemas.

Nacionalinio komponento ir *GUM 2-ojo komponento* atveju numatoma, kad valstybės narės sukurs operacines sąsajas su centriniu komponentu nuo 2024 m. kovo mėn. iki 2025 m. birželio mėn. Kelios valstybės narės pranešė, kad užbaigė savo nacionalinio komponento diegimą; tačiau dauguma valstybių narių nurodė mažą arba vidutinį rizikos, kad projektas nebus įgyvendintas laiku iki 2025 m. II ketv., lygį.

Daugiau informacijos žr. prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.6.2 ir 4.1.2 skirsniuose.

2) **SMK importo kontrolės sistema 2** – *ICS2* (naujovinimas). Siekiama padidinti tiekimo grandinės saugą ir saugumą gerinant duomenų kokybę, teikimą, prieinamumą ir keitimąsi išankstine informacija apie krovinius.

Pažanga. *ICS2 3-iąja versija* išplečiama sistemos apimtis, kad, be oro transporto, ji apimtų ir jūrų ir vidaus vandenų kelių, sausumos kelių ir geležinkelių transportą. Centrinės sistemos atveju atitikties bandymus, susijusius su šia versija, atlieka tik ekonominės veiklos vykdytojai.

Apskritai ekonominės veiklos vykdytojai *ICS2 3-iąja versija* pradeda naudotis trimis etapais: jūrų ir vidaus vandenų vežėjai – iki 2024 m. gruodžio 4 d., jūrų ir vidaus vandenų transporto srities veiklos vykdytojai – iki 2025 m. balandžio 1 d., o kelių ir geležinkelių vežėjai – iki 2025 m. rugsėjo 1 d. Dauguma valstybių narių nurodė, kad projektas jūrų transporto srityje vykdomas, kaip numatyta, ir kad rizika, jog nebus laikomasi SMK DP termino kitoms transporto rūšims, yra nedidelė.

Daugiau informacijos pateikiama prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 4.2.2 skirsnyje.

3) **SMK Sąjungos prekių statuso įrodymas** – *PoUS* (nauja). Siekiama saugoti, tvarkyti ir atlikus paiešką parodyti visus verslininkų pateikiamus įrodymus, kad jų prekės turi Sąjungos prekių statusą. Atsižvelgiant į SMK muitinio prekių manifesto (CGM) ir Europos jūrų sektoriaus vieno langelio aplinkos (EMSWe) tarpusavio priklausomybę, projektas bus įgyvendinamas dviem skirtingais etapais siekiant kuo labiau sumažinti riziką ir nesuderinamumą.

Pažanga. *PoUS 1-asis etapas* pradėjo **veikti 2024 m. kovo 1 d.**, kaip planuota.

PoUS 2-ojo etapo techninės specifikacijas Komisija užbaigė 2023 m. II ketv., o atitikties bandymai turėtų būti baigti 2025 m. III ketv.

Valstybės narės ir Komisija siekia, kad projektas būtų įgyvendintas laiku iki teisės aktais nustatyto termino, t. y. 2025 m. rugpjūčio 15 d. Nustatyta vidutinė arba didelė projekto vėlavimo rizika, atsižvelgiant į priklausomybę nuo EMSWe.

Daugiau informacijos žr. prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.9.2 ir 4.3.2 skirsniuose.

4) **SMK centralizuotas muitinis įforminimas importo atvejais**. Nauja visos Europos CCI sistema užtikrina centralizuoto muitinio įforminimo proceso skaitmenizavimą Europos lygmeniu, kaip nustatyta Sąjungos muitinės kodekse (SMK). Ja naudodamiesi patikimi verslininkai gali pateikti muitinės deklaraciją prižiūrinčiai muitinės įstaigai valstybėje narėje, kurioje jie įsisteigę, o prekes fiziškai pateikti bet kurios kitos valstybės narės muitinės įstaigai, todėl skirtingose valstybėse narėse esančioms muitinės įstaigoms sudaromos sąlygos skaitmeniniu, veiksmingu, nuspėjamu ir suderintu būdu apdoroti deklaraciją ir fiziškai išleisti prekes.

CCI sistema įgyvendinama dviem etapais:

CCI 1-asis etapas suteikia galimybę automatiškai apdoroti standartinę ir supaprastintą deklaraciją, įskaitant iš anksto pateiktą muitinės deklaraciją, taip pat periodinę arba bendro pobūdžio papildomą deklaraciją, pagal kurią prekėms įforminama išleidimo į laisvą apyvartą, muitinio sandėliavimo, laikinojo įvežimo perdirbti ir galutinio vartojimo procedūra. ***CCI 2-asis etapas*** grindžiamas 1-uoju etapu, į jo apimtį įtraukiant **visus likusius CCI scenarijus**, įskaitant **sudėtingesnius deklaracijų tipus ir procesų srautus**. Juo siekiama užbaigti skaitmeninę integraciją ir centralizuoto importo įforminimo funkcijas visoje ES.

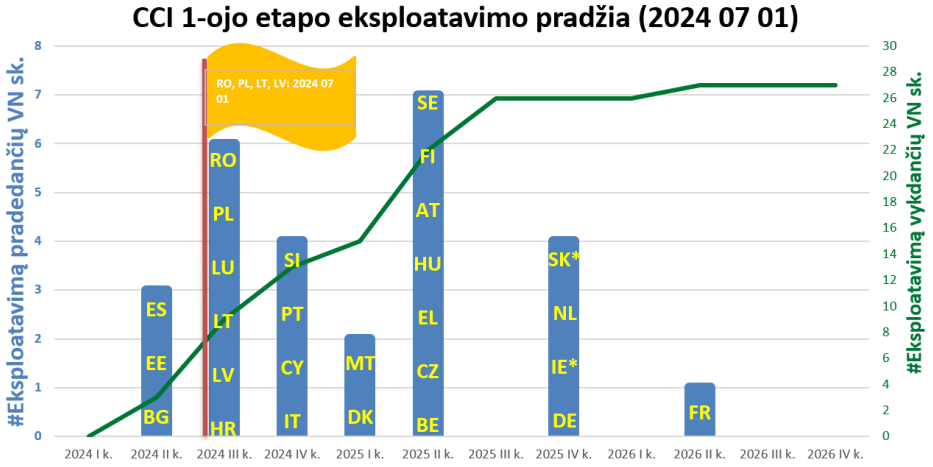
Abu etapai yra tarpusavyje susiję: **1-asis etapas yra būtina 2-ojo etapo sąlyga**, o kai kurios valstybės narės nusprendė vienu metu įgyvendinti abu etapus, kad racionalizuotų nacionalines pastangas.

Pažanga. Dėl *CCI 1-ojo etapo* pažymėtina, kad Komisija vykdo darbus pagal grafiką – šiuo metu su valstybėmis narėmis atliekami atitikties bandymai. Projektui priskirtas vidutinės–

didelės rizikos lygis dėl priklausomybės nuo valstybių narių pasirengimo *nacionalinių importo sistemų* naujovinimui, kuris yra būtina CCI diegimo sąlyga.

Pirmasis CCI sistemos įgyvendinimo etapas prasidėjo **2024 m. liepos 1 d., kai buvo parengti bendrieji komponentai ir kai kurie nacionaliniai komponentai.** Kaip parodyta 1 pav., 2024 m. rugsėjo mėn. Europos įmonės gali naudotis CCI 1-uoju etapu 9 valstybėse narėse (BG, EE, ES, LU, LT, LV, PL, RO, HR). Iki 2025 m. birželio 2 d. BE, CZ, DK, EL, CY, IT, MT, AT, HU, PT, FI, SE ir SI planuoja prisijungti palaipsniui. Iki 2025 m. gruodžio 31 d. DE, SK, NL ir IE planuoja prisijungti palaipsniui. FR planuoja prisijungti po 2025 m.

Kiekvienoje mėlynoje juostoje nurodomas CCI sistemą įdiegusių valstybių narių skaičius, žaliojoje linijoje pavaizduotas bendras (numatomas) valstybių narių skaičius, o raudona linija atspindi 2024 m. liepos 1 d. teisinę tarpinę reikšmę.

1 pav. Valstybių narių CCI 1-ojo etapo eksploatavimo pradžia

Dėl *CCI 2-ojo etapo* pažymėtina, kad 2022 m. Komisija baigė rengti technines specifikacijas ir buvo pateikti atitikties bandymai.

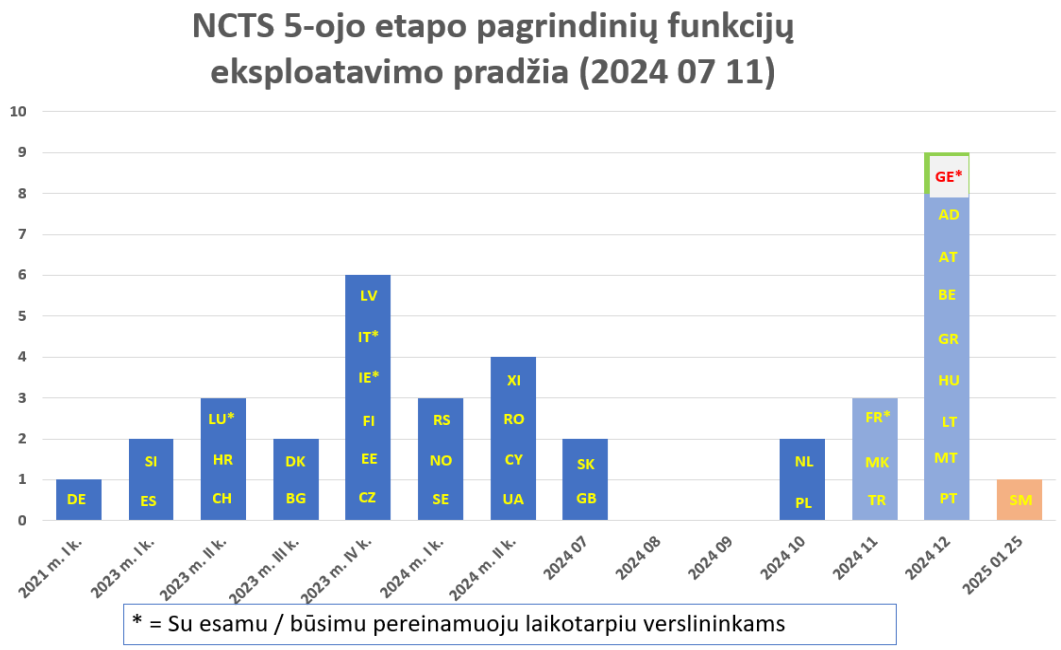
Siekdama padėti valstybėms narėms ir verslininkams įgyvendinti visus *CCI* scenarijus ir procesus, Komisija parengė *CCI 2-ojo etapo* visos apimties techninių specifikacijų rinkinį, kuriame konsoliduojamos abiejų etapų specifikacijos, taip pat parengė vadovą.

Kalbant apie visos kultūros ir kūrybos sektorių sistemos išsamumo vertinimą, dauguma valstybių narių pranešė, kad pažanga daroma, su tam tikromis garantijomis, kad 2025 m. liepos 2 d. jos pasieks galutinę diegimo tarpinę reikšmę.

Daugiau informacijos žr. prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.5.2 ir 4.4.2 skirsniuose.

5) **SMK naujoji kompiuterizuota tranzito sistema** – *NCTS* (naujovinimas). Siekiama pritaikyti dabartinę Sąjungos ir bendrojo tranzito sistemą prie SMK teisinių nuostatų, be kita ko, apimančių SMK nustatytus duomenų reikalavimus ir sąsają su kitomis sistemomis.

Pažanga. Pagal 2023 m. SMK DP *NCTS 5-ąjį etapą* galima įgyvendinti dviem etapais: pagrindines funkcijas – iki 2023 m. gruodžio 1 d., suderinant veiklos tęstinumą su SMK, o nepagrindines funkcijas – iki 2024 m. gruodžio 2 d. Ekonominės veiklos vykdytojams buvo pranešta, kad valstybės narės gali nustatyti pereinamąjį laikotarpį iki 2024 m. gruodžio 2 d., skirtą visapusiškam įgyvendinimui.

2 pav. Valstybių narių NCTS 5-ojo etapo eksploatavimo pradžia

Apskritai, padaryta didelė *NCTS 5-ojo etapo* įgyvendinimo pažanga. Kaip parodyta 2 pav., iki 2023 m. gruodžio 1 d. 14 valstybių narių pradėjo eksploatuoti sistemą su pagrindinėmis funkcijomis, o iki 2024 m. spalio mėn. prisijungė dar vienuolika valstybių narių. Visos valstybės narės dar kartą patvirtino, kad yra laiku pasirengusios pradėti eksploatuoti sistemą su pagrindinėmis ir nepagrindinėmis funkcijomis ne vėliau kaip 2024 m. gruodžio 2 d., išskyrus kelias valstybes nares, prisijungsiančias netrukus, bet ne vėliau kaip 2025 m. sausio 21 d., t. y. iki galutinės ankstesnio 4-ojo NCTS etapo datos.

NCTS 6-ojo etapo tvarkaraštis buvo suderintas su *ICS2 3-iosios* versijos tvarkaraščiu[9]. Dauguma valstybių narių pranešė apie nedidelę riziką, susijusią su sistemos įdiegimu iki 2025 m. rugsėjo 1 d., o kai kurios iš jų jau daro pažangą techninių specifikacijų srityje. Tačiau trys valstybės narės (FR, PL ir RO) nurodė, kad planuoja prisijungti prie eksploatavimo pasibaigus terminui.

Daugiau informacijos žr. prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.7.2 ir 4.5.2 skirsniuose.

6) **SMK automatizuota eksporto sistema** – *AES* (naujovinimas). Siekiama įgyvendinti SMK nustatytus prekių eksporto ir išvežimo reikalavimus, taip pat SMK supaprastinimus, siūlomus verslui.

Pažanga. Pagal 2023 m. SMK DP valstybės narės gali įdiegti *AES* trimis etapais: iki 2023 m. gruodžio 1 d. – pagrindines funkcijas, iki 2024 m. vasario 13 d. – sąsają su akcizų sistema, o iki 2024 m. gruodžio 2 d. – nepagrindines funkcijas.

Valstybės narės pranešė apie didelę pažangą. Kaip parodyta 3 pav., iki 2023 m. gruodžio 1 d. dvylika valstybių narių pradėjo eksploatuoti pagrindines sistemos funkcijas, o iki 2024 m. spalio mėn. vidurio prisijungė dar septynios valstybės narės. Visos likusios valstybės narės, išskyrus FR ir GR, pradės eksploatuoti bent pagrindines sistemos funkcijas ir akcizų sąsają iki 2025 m. vasario 11 d., o dauguma jų prisijungs iki 2024 m. pabaigos.

[9] Kaip numatyta 2023 m. SMK DP, *NCTS 5-asis etapas* bus visiškai įdiegtas iki 2025 m. vasario 21 d. Pereinamasis laikotarpis nuo *NCTS 5-ojo etapo iki NCTS 6*-ojo etapo numatytas nuo 2025 m. kovo 1 d. iki 2025 m. rugsėjo 1 d. Tuo pačiu laikotarpiu bus pereinama nuo *ICS2 2*-osios versijos prie *ICS2 3*-osios versijos, todėl bus galima sinchronizuoti abi sistemas.

Nacionalinėje sistemoje *AES 2-ąjį komponentą* dauguma valstybių narių įdiegė arba turėjo įdiegti iki 2024 m. gruodžio 2 d. termino.

Daugiau informacijos pateikiama prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.8.2 skirsnyje.

3 pav. Valstybių narių AES eksploatavimo pradžia

Apibendrinant pažymėtina, kad Komisija pirmiau išvardytus visos Europos projektus ir toliau įgyvendina laikydamasi teisinių terminų, patvirtintų SMK ir SMK DP. Nustatyta didelė rizika, kad valstybės narės vėluos įdiegti šių visos Europos sistemų nacionalinius komponentus, visų pirma *CCI ir AES* (žr. 4.3 skirsnį).

4.2.2. Nacionaliniai projektai

Valstybės narės turėjo iki 2022 m. gruodžio 31 d. užbaigti **trijų visiškai nacionalinių projektų**[10] sistemų naujovinimą pagal SMK 278 straipsnio 2 dalį. Tačiau dvidešimt dviem valstybėms narėms nepavyko atlikti šio darbo iki nurodyto termino ir jų prašymu buvo taikoma nukrypti leidžianti nuostata – diegimo terminas nukeltas į 2023 m. gruodžio 31 d.[11] Praėjusių metų ataskaitoje nurodyti keli

[10] Šis terminas netaikomas nacionalinės specialiųjų procedūrų sistemos eksporto komponentui, kurio diegimo veikla ir planavimas susiję su *AES*.

[11] 2023 m. vasario 1 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2023/235, kuriuo leidžiama taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, kurios pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 952/2013 prašo tam tikros valstybės narės, kad informacijos, susijusios su pranešimu apie jūrų laivo arba orlaivio atvykimą, mainams ir saugojimui galėtų naudoti neelektronines duomenų apdorojimo priemones, OL L 32, 2023 2 3, p. 220–222.
2023 m. vasario 1 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2023/234, kuriuo leidžiama taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, kurios pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 952/2013 prašo tam tikros valstybės narės, kad informacijos, susijusios su pranešimu apie į Sąjungos muitų teritoriją įvežamų prekių pateikimą, mainams ir saugojimui galėtų naudoti neelektronines duomenų apdorojimo priemones, OL L 32, 2023 2 3, p. 217–219.
2023 m. vasario 1 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2023/236, kuriuo leidžiama taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, kurios pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 952/2013 prašo tam tikros valstybės narės, kad informacijos, susijusios su muitinei pateiktų ne Sąjungos prekių laikinojo saugojimo deklaracija, mainams ir saugojimui galėtų naudoti neelektronines duomenų apdorojimo priemones, OL L 32, 2023 2 3, p. 223–225.
2023 m. vasario 1 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2023/237, kuriuo leidžiama taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, kurios prašo tam tikros valstybės narės, kad taikydamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES)

tolesni vėlavimai, daugiausia susiję su nacionaline importo sistema ir laikinojo saugojimo sistema. Iki 2024 m. pabaigos dauguma valstybių narių įdiegė šias skirtingas įvežimo ir importo sistemas, nors reikia pažymėti, kad kai kurios iš jų veikia pakopomis ir kad kai kurios jų duomenų modelio funkcijos ar naujiniai bus įdiegti vėlesnėje jų sistemų versijoje. Šiuo atžvilgiu daugelyje valstybių narių šie projektai dar nėra visiškai įgyvendinti.

Kiekvieno nacionalinio projekto pažanga aprašoma toliau ir parodyta 4 pav.

1) **SMK pranešimas apie atvykimą, pranešimas apie prekių pateikimą ir laikinasis saugojimas** – *AN, PN ir TS* (naujovinimas). Siekiama automatizuoti nacionalinius įvežimo procesus ir suderinti valstybių narių verslininkų ir muitinių keitimąsi duomenimis.

   Pažanga. Ankstesnėse SMK metinėse pažangos ataskaitose nustatyta, kad kyla rizika, jog nacionalinės sistemos nebus įgyvendintos laiku. Kaip parodyta 4 pav., dauguma valstybių narių siekia užbaigti įgyvendinimą iki 2024 m. pabaigos, atsižvelgdamos į sąsają su *ICS2 3-iąja versija*.

   Daugiau informacijos pateikiama prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.1.2 skirsnyje.

2) **SMK nacionalinės importo sistemos** – *NIS* (naujovinimas). Siekiama įgyvendinti visus su prekių importu susijusius procesų ir duomenų reikalavimus pagal SMK.

   Pažanga. Kelios valstybės narės nuo 2022 m. pranešė apie riziką dėl projekto savalaikio įgyvendinimo, todėl buvo taikomos nukrypti leidžiančios nuostatos. Kaip parodyta 4 pav., *NIS sunaujovino* 15 valstybių narių. Tačiau kelios valstybės narės (IE, PL ir SK) sistemas sunaujovino, bet dar reikia tolesnių naujinių, o keturios valstybės narės nemano, kad įgyvendinimas bus pasiektas iki 2024 m. pabaigos.

   Daugiau informacijos pateikiama prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.2.2 skirsnyje.

3) **SMK specialiosios procedūros** – *SP* (naujovinimas). Siekiama suderinti specialiąsias procedūras (t. y. muitinio sandėliavimo, galutinio vartojimo, laikinojo įvežimo, taip pat laikinojo įvežimo / išvežimo perdirbti).

   Pažanga. Kaip parodyta 4 pav., 18 valstybių narių įdiegė *SP 2-ąjį komponentą*. Likusios valstybės narės vėluoja ir neįdiegs iki nustatyto termino, o keturios iš jų nenumatė sistemos įdiegti iki 2024 m. pabaigos.

   Dėl *SP 1-ojo komponento* pažymėtina, kad dauguma valstybių narių sistemą įdiegė arba įdiegs iki 2024 m. gruodžio 2 d., nepaisant tarpusavio priklausomybės nuo *AES sistemos*.

   Daugiau informacijos žr. prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.3.2 ir 3.4.2 skirsniuose.

Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas, 158, 162, 163, 166, 167, 170–174, 201, 240, 250, 254 ir 256 straipsnius, susijusius su muitinės deklaracija, informacijos mainams ir saugojimui galėtų naudoti neelektronines duomenų apdorojimo priemones, OL L 32, 2023 2 3, p. 226–228.

	AN	PN	TS	NIS	SP IMP
SMK DP terminas	2022 12 31 pratęsta iki 2023 12 31[1]			2022 12 31 pratęsta iki 2023 12 31[2]	
AT	2023 07 01	2023 06 01	**2025 06 02**	**2025 04 01**	**2025 04 01**
BE	2023 06 30	2023 07 05	2023 11 29	2024 08 28	2024 08 28
BG	2023 03 01	2023 11 10	2023 11 10	2023 11 10	2023 11 10
CY	2024 10 30	2024 10 30	2024 10 30	2024 10 30	2024 10 30
CZ	2023 12 05	2023 12 05	2023 12 05	**2025 12 15**	**2025 12 15**
DE	–	2021 03 06	2021 03 06	2022 10 31	2021 03 06
DK	2023 11 06	2023 11 06	**2025 03 08**	**2025 03 08**	**2025 03 08**
EE	2023 10 01	2021 03 15	2021 07 01	2021 07 01	2021 07 01
ES	2023 03 01	2024 01 01	2024 01 01	2023 09 05	2023 09 05
FI	2023 03 31	2021 03 31	2022 12 31	2022 12 31	2022 12 31
FR	2023 06 30	2024 03 06	2024 03 06	2024 11 30	2024 11 30
GR	2023 12 31	2023 12 31	**2025 06 30**	**2025 06 30**	**2025 06 30**
HR	2023 07 01	2023 03 01	2023 04 17	2023 01 01	2023 01 01
HU	2024 04 02	2024 04 02	2024 04 02	2023 11 01	2023 11 01
IE	2023 07 01	2020 11 23	2020 11 23	**2026 01 20***	2020 11 23
IT	2022 12 13	2022 12 13	2022 12 13	2022 11 30	2022 11 30
LT	2023 03 01	2023 02 28	2023 10 31	2023 12 31	2023 12 31
LU	2023 03 01	2023 01 10	2023 01 10	2023 05 02	2023 05 02
LV	2017 09 24	2017 09 24	2017 09 24	2018 06 04	2018 06 04
MT	2024 11 04	2024 11 04	2024 11 04	**2025 01 31**	**2025 01 31**
NL	2023 06 30	2023 12 01	2023 12 01	2022 04 01	2022 04 01
PL	2023 07 01	2024 10 20	2024 10 20*	2024 10 20*	2022 03 28
PT	2024 10 28	2024 10 28	2024 10 28	2024 10 28	2024 10 28
RO	2024 05 01	2024 09 30	2024 12 31	2024 12 31	2024 12 31
SE	2023 03 01	2023 09 27	2024 10 01	2023 12 31	2023 12 31
SI	2023 03 01	2023 03 01	2024 03 01	2022 01 01	2022 01 01
SK	2023 03 01	2023 10 01	**2025 06 02***	**2025 07 01***	2016 06 11

Legenda	
	Diegimas baigtas iki 2024 m. gruodžio 31 d.
	Sistema neįdiegta iki 2024 m. gruodžio 31 d.
	Nacionaliniuose projektų planuose nenurodytos datos arba jų diegimas netaikytinas

4 pav. Nacionalinių įvežimo / importo sistemų diegimo planavimas

[1] Iki 2023 m. gruodžio 31 d. valstybėms narėms, kurioms taikoma nukrypti leidžianti nuostata. Be to, FI ir GR datas nurodė ketvirčiais, todėl, jei ketvirtis patenka į SMK DP terminą, termino laikytasi.

[2] Iki 2023 m. gruodžio 31 d. valstybėms narėms, kurioms taikoma nukrypti leidžianti nuostata, arba iki 2024 m. liepos 1 d., kai taikoma Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2015/2446 2 straipsnio 4a dalis.

* Nacionalinė sistema buvo atnaujinta laiku, tačiau ją reikia toliau derinti su SMK ir ES muitinės duomenų modeliu.

Apibendrinant pažymėtina, kad valstybės narės vykdo savo trijų visiškai nacionalinių projektų naujovinimą. Daug valstybių narių pranešė apie vėlavimus, daugiausia susijusius su laikinuoju saugojimu, NIS naujovinimu ir SP 2-uoju komponentu, todėl diegimas tęsiasi ilgiau nei 2023 m.

terminai. Savo ruožtu poveikis daromas ir kitoms sritims, pvz., CCI sistemai, nes NIS naujovinimas yra svarbi išankstinė elektroninės sistemos diegimo sąlyga.

4.3 SMK IT ĮGYVENDINIMO VĖLAVIMO RIZIKA

Komisijos darbai **vyksta pagal planą** – nenustatyta jokių vėlavimų, kai nespėjama atlikti darbo iki teisinio termino, ir jokios rizikos, dėl kurios diegimas galėtų vėluoti. Valstybių narių vėlavimas daro poveikį visos Europos sistemų, tokių kaip *ICS2, CCI, NCTS* ir *AES*, pažangai, o tai savo ruožtu daro poveikį Komisijos veiksmų mastui. Tai lemia didesnius investicinius išteklius, kuriuos reikia skirti atitikties bandymams, koordinavimui bei paramai įgyvendinant visos Europos projektus. Be to, tam taip pat reikalinga tolesnė pagalba, susijusi su alternatyviomis nacionalinėmis kūrimo, diegimo sistemomis ir stebėsena, taip pat išplėsta centrinių komponentų priežiūra pereinamaisiais laikotarpiais.

Dauguma **valstybių narių daro tvirtą ir laipsnišką pažangą**, susijusią su pokyčiais, už kuriuos jos atsakingos, nors **kai kurių iš jų pažanga lėtesnė**, nei planuota iš pradžių, o kai kurios iš jų nepakankamai pasinaudojo 2023 m. SMK DP nustatytais pratęstais terminais. Todėl **buvo pranešta apie kai kurių nacionalinių ir visos Europos projektų vėlavimą, viršijantį teisinius arba nukrypti leidžiančia nuostata nustatytus terminus**.

Dauguma valstybių narių padarė didelę pažangą kurdamos visos Europos sistemas, o kelios stengėsi įdiegti savo sistemas iki 2023 m. pabaigos, laikydamosi pradinių terminų ir nukrypti leidžiančių nuostatų. Tačiau kai kurios valstybės narės susidūrė su vėlavimais 2024 m., todėl planuojama diegimą užbaigti diegimo laikotarpio pabaigoje arba jam pasibaigus. Komisija paragino griežtai laikytis nacionalinių projektų planų, kad diegimas būtų užbaigtas laiku.

Valstybės narės pateikė kelias vėlavimo priežastis, kurių dauguma yra pasikartojančios. Tai, be kita ko, yra finansinių ir žmogiškųjų išteklių trūkumas, konkuruojantys prioritetai ir sistemų tarpusavio priklausomybė. Be to, valstybės narės pranešė apie nacionalinių IT infrastruktūrų nesugebėjimą patenkinti projektų techninių poreikių, rangovų pajėgumų problemas ir priklausomybę nuo kitų suinteresuotųjų subjektų. Be to, prie vėlavimų prisideda ir kiti veiksniai, be kita ko, pratęsti atitikties bandymų laikotarpiai, verslininkų pasirengimas, pavėluoti arba nesėkmingi konkursai, sudėtingos viešųjų pirkimų procedūros, valdymo klausimai ir sudėtinga sistemos integracija.

Kalbant apie nacionalinius įvežimo ir importo projektus, ankstesnėse ataskaitose ir 4.2 skirsnyje buvo nurodyta, kad valstybės narės pateikė oficialius prašymus taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas, susijusias su vėlavimu įgyvendinti nacionalinius projektus pasibaigus teisiniams terminams, o terminas pratęstas iki 2023 m. gruodžio 31 d.[12]

Iš 4 pav. pateiktos informacijos matyti, kad toliau nurodytos valstybės narės vėluoja įgyvendinti vieną ar daugiau projektų: AT, CZ, DK, GR, ir kai kurioms valstybėms narėms reikia dar labiau patobulinti savo sistemas, kad jos būtų visiškai suderintos su SMK.

Kalbant apie 4.2 skirsnyje išsamiai apibūdintus ir pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente nurodytus **visos Europos projektus**, **kelios valstybės narės informavo Komisiją apie šiuos vėlavimus.**

- Toliau nurodytos valstybės narės nurodė vėlesnę planuojamą / faktinę **specialiųjų procedūrų sistemos 1-ojo komponento** eksploatavimo pradžios datą nei SMK DP nustatytas terminas: AT, CY, DK, FI, FR, GR, HU, IT, LT, LU, MT, PT, RO, SE ir SK. Daugiau informacijos žr. prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.3 skirsnyje.
- Toliau nurodytos valstybės narės nurodė vėlesnę planuojamą / faktinę ***ICS2 3-iosios versijos*** eksploatavimo pradžios datą nei SMK DP nustatytas terminas[13]: DK, FI, LU, MT ir RO.

[12] Kitoms transporto rūšims, išskyrus oro transportą, nukrypti leidžiančios nuostatos dėl *pranešimo apie atvykimą, pranešimo apie prekių pateikimą* ir *laikinojo saugojimo* galiojo iki 2024 m. vasario 29 d.

[13] 2023 m. peržiūrėjus SMK DP numatyta, kad visos valstybės narės turi įdiegti visą *ICS2 3-iąją versiją* iki 2024 m. birželio 3 d. *ICS2 3-iąją versiją* planuojama įdiegti trimis etapais: 1 etapas susijęs su jūrų ir vidaus vandenų vežėjais (diegimo laikotarpis prasideda 2024 m. birželio 3 d. ir baigiasi 2024 m. gruodžio 4 d.); 2 etapas susijęs su jūrų ir vidaus vandenų transporto srities ekspeditoriaus lygmens dokumentų teikėjais (diegimo laikotarpis prasideda 2024 m. gruodžio 4 d. ir baigiasi 2025 m. balandžio 1 d.), o 3 etapas susijęs su kelių ir geležinkelių vežėjais (diegimo laikotarpis prasideda 2025 m. balandžio 1 d. ir baigiasi 2025 m. rugsėjo 1 d.).

Daugiau informacijos pateikiama prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 4.2 skirsnyje.

- Toliau nurodytos valstybės narės nurodė vėlesnę planuojamą ***CCI 1-ojo etapo*** eksploatavimo pradžios datą nei SMK DP nustatytas terminas[14]: AT, CY, CZ, DK, GR, FI, HU, IE, MT, NL, PT, SE, SI ir SK. Be to, FI, PT ir SK paprašė leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą. CZ, DE, FI, GR, NL ir PL nurodė vėlesnę planuojamą / faktinę ***CCI 2-ojo etapo*** eksploatavimo pradžios datą nei SMK DP nustatytas terminas. Be to, PT ir SK paprašė leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą. Daugiau informacijos pateikiama prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.5 ir 4.4 skirsniuose.

- AT, BE, CY, DK, ES, FI, FR, GR, HU, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SE ir SK nurodė vėlesnę planuojamą / faktinę ***NCTS 5-ojo etapo*** pagrindinių funkcijų eksploatavimo pradžios datą nei SMK DP nustatytas terminas šiam 1 etapui[15]. Tačiau visos valstybės narės šią sistemą įdiegė iki 2025 m. sausio 21 d., t. y. pereinamojo laikotarpio pabaigos . Tai labai svarbus pasiekimas įgyvendinant SMK DP. Kalbant apie nepagrindines funkcijas, kelios valstybės narės vėluoja, nors tai nedaro poveikio naujo NCTS 5-tojo etapo veikimui, nes nėra tiesioginės sąsajos su kitų valstybių narių sistemomis.

- GR, PL ir RO nurodė vėlesnę planuojamą / faktinę ***NCTS 6-ojo etapo*** eksploatavimo pradžios datą nei SMK DP nustatytas terminas. Šis projektas turi būti vertinamas atsižvelgiant į ICS2 3-iąją versiją. Daugiau informacijos pateikiama prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.7 ir 4.5 skirsniuose.

- Toliau nurodytos valstybės narės nurodė vėlesnę planuojamą / faktinę ***AES 1-ojo komponento*** pagrindinių funkcijų eksploatavimo pradžios datą nei SMK DP nustatytas šio 1-ojo etapo terminas[16]: AT, BE, CY, GR, HU, LU, MT, PL, PT, RO, SE, FR ir SK.

  Tačiau svarbiau yra galutinė AES diegimo data – 2024 m. gruodžio 2 d., apibrėžta SMK DP, o pereinamojo laikotarpio taisyklės galioja iki 2025 m. vasario 11 d. Kelios valstybės narės (PT, MT, HU ir AT) pranešė apie problemas, dėl kurių gali būti labai vėluojama. Tačiau apie didesnę problemą pranešė dvi valstybės narės (FR ir GR), kurios, nepaisant visų priemonių, kurių buvo imtasi, negalėjo laiku įdiegti savo komponento ir susidūrė su dideliais vėlavimais. Todėl naujosios AES sistemos diegimas yra blokuojamas, o kitos valstybės narės ir Europos įmonės yra priverstos veikti ilgesniu pereinamuoju laikotarpiu.

  Atsižvelgiant į tai, kad vėluojama įgyvendinti AES, Komisijos buvo paprašyta išlaikyti centrinį pranešimų keitiklį, veikiantį iki 2025 m. pabaigos, kad būtų užtikrintas veiklos tęstinumas ir išvengta prekybos srautų sutrikimų. Tai reiškė, kad pereinamasis laikotarpis buvo *de facto* pratęstas. Siekdama, kad šis pratęsimas būtų teisiškai reglamentuotas, Komisija pasiūlė teisinį SMK IRTA pakeitimą, susijusį su elektroninėmis sistemomis. Dėl šio pakeitimo buvo balsuojama 2025 m. vasario 7 d. ir jis priimtas 2025 m. kovo mėn. Juo sudaromos sąlygos toliau taikyti pereinamojo laikotarpio priemones eksportui ir išvežimui pratęstą laikotarpį iki 2025 m. gruodžio 14 d., o valstybėms narėms nustatytas terminas liks toks, koks nustatytas SMK DP.

  GR, FI, MT ir FR nurodė vėlesnę planuojamą / faktinę ***AES 2-ojo komponento*** eksploatavimo pradžios datą nei SMK DP nustatytas terminas. Daugiau informacijos pateikiama prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3.8 skirsnyje.

---

[14] 2023 m. peržiūrėjus SMK DP numatyta diegimo laikotarpio pabaiga yra 2024 m. liepos 1 d.

[15] 2023 m. peržiūrėjus SMK DP numatyta pagrindinių sistemos funkcijų diegimo laikotarpio pabaiga yra 2023 m. gruodžio 1 d., o likusių funkcijų – 2024 m. gruodžio 2 d. Iki 2024 m. gruodžio 2 d. visos valstybės narės ir verslininkai turėtų pradėti naudoti *NCTS 5-ojo etapo* sistemą. Pereinamojo laikotarpio pabaiga numatyta 2025 m. sausio 21 d.

[16] 2023 m. peržiūrėjus SMK DP numatyta pagrindinių sistemos funkcijų diegimo laikotarpio pabaiga yra 2023 m. gruodžio 1 d., su EMCS suderintos sąsajos – 2024 m. vasario 13 d., o likusių funkcijų – 2024 m. gruodžio 2 d. Iki 2024 m. gruodžio 2 d. visos valstybės narės ir verslininkai turėtų pradėti naudoti *AES* sistemą. Pereinamojo laikotarpio pabaiga numatyta 2025 m. vasario 11 d.

- Toliau nurodytos valstybės narės nurodė vėlesnį planuojamą ***GUM 2-ojo komponento*** eksploatavimo pradžios datą nei SMK DP nustatytas terminas[17]: GR, FI, DE ir FR. Daugiau informacijos žr. prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 4.1 skirsnyje.
- Kalbant apie ***PoUS 2-ojo etapo***, kuris yra sujungtas su EMSWe, įgyvendinimą, muitinės atžvilgiu projektas vykdomas pagal tvarkaraštį, tačiau gali būti vėluojama įdiegti nacionalines jūrų transporto vieno langelio sistemas valstybių narių jūrų transporto institucijose.

Komisija labai atidžiai analizuoja ir stebi minėtų projektų įgyvendinimo padėtį ir imasi priemonių, kad padidintų paramą, – žr. 4.4 skirsnį.

4.4 POVEIKIO ŠVELNINIMO VEIKSMAI

Valstybės narės nurodė įvairius poveikio švelninimo veiksmus, kuriais siekiama spręsti (galimo) vėlavimo problemą ir užtikrinti, kad būtų laikomasi teisinių terminų. Šie veiksmai apima išteklių paskirstymo optimizavimą, lanksčių metodikų priėmimą, integruotų sistemų sprendimų įgyvendinimą ir koordinavimo su rangovais stiprinimą siekiant padidinti veiksmingumą ir stiprinti bendradarbiavimą. Kitos valstybės narės planuoja pagerinti organizacines struktūras, racionalizuoti procesus ir patobulinti planavimą, kad pagerintų projektų valdymą ir sprendimų priėmimą. Šios priemonės buvo nurodytos kalbant tiek apie nacionalinius, tiek apie visos Europos projektus.

Atsižvelgdama į valstybių narių vėlavimą **Komisija didino paramą valstybėms narėms keliais būdais**.

Pirma, Komisija sustiprino **SMK IT programos priežiūrą ir stebėseną** dažniau rinkdama pažangos ataskaitas ir rengdama dvišalius direktorių lygmens susitikimus su kiekviena valstybe nare ir misijas. SMK DP įgyvendinimas taip pat buvo nuosekliai įtrauktas į generalinio direktoriaus posėdžių ir misijų darbotvarkes ir aukšto lygio plenarinius posėdžius su valstybių narių generaliniais direktoriais, pvz., Muitų politikos grupėje. Valstybės narės buvo paragintos imtis poveikio švelninimo priemonių.

Pažangai ir pagrindiniams projektų etapams stebėti bei vėlavimams iš anksto nustatyti Komisija ir toliau naudojo muitinės daugiamečio strateginio plano (toliau – MASP-C) suvestinę, pagrįstą 2023 m. MASP-C peržiūra ir 2023 m. SMK DP. Suvestinė kas ketvirtį pateikiama valstybėms narėms Elektroninės muitinės koordinavimo grupėje (EMKG), kuri posėdžiauja kartu su verslininkų bendruomene.

Kaip nurodyta peržiūrint SMK DP ir 2023 m. MASP-C, siekdama užtikrinti sklandų decentralizuotų visos Europos sistemų diegimą ir išvengti papildomų išlaidų Komisija nustato konkrečius tarpinius tikslus.

Antra, Komisija **sustiprino pagalbą valstybėms narėms, susijusią su visos Europos sistemų įgyvendinimu**, taikydama lankstų ir kartotinį SMK elektroninių sistemų kūrimo ir diegimo metodą. Šiuo metodu, apimančiu prototipų kūrimą, greitą problemų sprendimą ir subalansuotą darbo krūvį tiek Komisijai, tiek valstybėms narėms, pagerinama sistemos kokybė ir leidžiama lengviau padaryti apčiuopiamą pažangą. Šis požiūris buvo palankiai įvertintas valstybių narių ir verslininkų.

Be to, Komisija sukūrė suinteresuotiesiems subjektams skirtą bendradarbiavimo mechanizmą, kuriuo galima naudotis nuo projektų įgyvendinimo pradžios, siekiant stiprinti parengiamąją veiklą, išvengti su sprendimų priėmimu susijusių sunkumų ir užtikrinti skaidrumą reguliariai teikiant naują informaciją apie projektus.

Komisija taip pat toliau įgyvendino kiekvienos visos Europos sistemos, reikalaujančios didelio valstybių narių indėlio kuriant nacionalinius komponentus, koordinavimo ir stebėsenos programas.

Toliau pateikiama išsamesnė informacija apie ICS2, NCTS 5-ojo etapo ir AES įgyvendinimo veiklą.

[17] 2023 m. peržiūrėjus SMK DP numatytas *GUM 1*-ojo komponento diegimo terminas yra 2024 m. kovo 11 d., o *GUM 2-ojo komponento* diegimo laikotarpio pradžią turi nustatyti valstybės narės, tačiau anksčiausias galimas diegimo terminas yra 2024 m. kovo 11 d.

- **Įgyvendindama visos Europos sistemą *ICS2***, Komisija įvairiomis priemonėmis toliau rėmė valstybių narių ir ekonominės veiklos vykdytojų vykdomą *ICS2 3*-iosios versijos kūrimo veiklą. Tai, be kita ko, buvo specialių internetinių seminarų organizavimas, pagalbos teikimas rengiant DUK ir plenarinių posėdžių koordinavimas, siekiant užtikrinti, kad projektų planai derėtų su Komisijos IT diegimo etapais. Galiausiai buvo rengiamos komunikacijos kampanijos, mokymai internetu ir dokumentai, prieinami viešojoje CIRCABC bibliotekoje.
- Komisija tęsė **visos Europos sistemoms *NCTS 5-ajam etapui* ir *AES*** skirtą Nacionalinių administracijų koordinavimo programą siekdama padėti valstybėms narėms kurti ir diegti savo nacionalinius komponentus. Programa buvo išplėsta siekiant prižiūrėti valstybių narių ir verslininkų perėjimą prie *NCTS 5-ojo etapo* ir *AES* sistemų, stebėti veiklos tęstinumą pereinamuoju laikotarpiu ir skatinti glaudesnį bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis. Ši veikla apima specialią pagalbos tarnybą, virtualius susitikimus siekiant sumažinti valstybių narių darbų vėlavimus, atnaujintos informacijos sklaidą verslo bendruomenei ir reguliarias ataskaitas EMKG ir Muitų politikos grupei. Be to, nuo 2021 m. I ketv. Komisija skelbia ketvirtines konsoliduotas perėjimo prie naujųjų sistemų pažangos ataskaitas – jose apžvelgiami pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai siekiant iš anksto nustatyti riziką.

Remdamasi kitų visos Europos projektų stebėsenos ir koordinavimo programomis, Komisija aktyviau vykdė savo veiklą, kad atidžiai stebėtų, kaip valstybės narės plėtoja nacionalinius komponentus, **susijusius su CCI projektu**, ir nuo 2024 m. I ketv. rengia ketvirčio konsoliduotąją pažangos ataskaitą. Be to, speciali Komisijos CCI verslo grupė toliau stengėsi spręsti valstybių narių klausimus dėl importo ir importo supaprastinimo, pvz., centralizuoto muitinio įforminimo. Be to, kas savaitę ir kas dvi savaites buvo rengiami reguliarūs techniniai susitikimai, taip pat rengiamos grįžtamosios informacijos apie atitikties bandymus sesijos.

Trečia, Komisija prašė valstybių narių pateikti informacijos apie jų patiriamus suvaržymus ir reikalingą pagalbą rizikai sumažinti. Atsakydamos į **apklausą** valstybės narės nurodė, kad dvišaliai direktorių lygmens susitikimai ir techninis dialogas su Mokesčių ir muitų sąjungos GD buvo labai naudingi. Jų vertinimu, naudingi buvo Komisijos rengti techniniai internetiniai seminarai ir dalijimasis informacija. Kai kurios teigė, kad reikia papildomų veiklos gairių ir mokymų, gairių ekonominės veiklos vykdytojams ir pagalbos teikiant verslo paramą bei ekspertines žinias, o 2024 m. Komisija tai įgyvendino.

Ketvirta, remiantis apklausų rezultatais ir dvišalėmis diskusijomis su valstybėmis narėmis, kaip vėlavimo priežastis dažnai nurodomas tinkamo finansavimo trūkumas. Komisijos komunikatu dėl naujo kvietimo teikti paraiškas dėl finansavimo pagal **2025 m. techninės paramos priemonę (TPP)** siekiama didinti valstybių narių informuotumą apie galimybę gauti paramą SMK skaitmeninei transformacijai.

Penkta, siekdamos patenkinti konkrečius valstybių narių poreikius, susijusius su kasdieniu SMK skaitmeninės programos valdymu, trys valstybės narės (FR, MT ir GR) dalyvavo bandomajame projekte, kurį 2023 m. pabaigoje Komisija pradėjo įgyvendinti **kartu su konsultacine įmone**. 2024 m. šios valstybės narės pranešė, kad pateiktos įžvalgos ir rekomendacijos buvo labai naudingos siekiant geriau suprasti problemas ir tai, kaip jas spręsti, ir taip išvengti tolesnio vėlavimo.

Galiausiai, Komisija taip pat toliau vykdė įgytos skaitmeninių projektų kūrimo **patirties** ir **geriausios praktikos** rinkimo iniciatyvą. Tuo tikslu 2024 m. atliktoje apklausoje pateikta ši informacija, o rezultatai įtraukti į prie šios ataskaitos pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 1.2 skirsnį.

2025 m. pabaiga artėja, todėl valstybių narių buvo paprašyta užtikrinti naujojoje SMK DP numatytus terminus. Visai SMK IT sistemai įgyvendinti liko tik vieni metai. Siekiant išvengti vėlavimo ir užtikrinti visos Europos sistemų veiklos tęstinumą **būtinos išskirtinės pastangos ir neatidėliotini veiksmai.** Vadovaudamasi ES teise, Komisija pradėjo oficialų susirašinėjimą su valstybėmis narėmis, vėluojančiomis įdiegti IT sistemas.

Nors Komisija įvairiais būdais remia pirmiau nurodytus aspektus, atsakomybė už nacionalinių komponentų ir sistemų kūrimą ir diegimą tenka valstybėms narėms. Pasiskirstymas pareigomis buvo

apibrėžtas ir dėl jo buvo susitarta su visais suinteresuotaisiais subjektais nuo pat pradžių, todėl to turėtų būti laikomasi viso projektų gyvavimo ciklo metu.

4.5 DABARTINĖ PADĖTIS ŠALYSE KANDIDATĖSE

Būsimos ES šalys kandidatės ir kitos Konvencijos dėl bendrosios tranzito procedūros susitariančiosios šalys turės atsižvelgti į perėjimą prie SMK numatytų patobulintų elektroninių sistemų ir į naujus pasiūlyme dėl reformos nustatytus IT metodus.

Vykdydama pareigą teikti ataskaitas pagal SMK 278a straipsnį, Komisija sistemingai nestebi šalių kandidačių perėjimo prie vien elektroninių sistemų pažangos. Tačiau, kaip plėtros strategijos, įskaitant asociacijos susitarimus su ES, dalis, šalių kandidačių IT sistemų, padedančių susiderinti su ES muitų teisės aktais, plėtojimas yra vienas iš pagrindinių ES reguliariai atliekamų vertinimų elementų.

Siekdamos prisijungti prie ES muitų teritorijos šalys kandidatės turės palaipsniui prisijungti prie SMK sistemų arba jas įdiegti. Priklausomai nuo planuojamos prisijungimo datos, joms taip pat gali reikėti prisitaikyti prie būsimo muitinės reformos rinkinyje pasiūlyto ES muitinės duomenų centro funkcijų.

Ateityje, rengdamosi plėtrai, šalys kandidatės turės reguliariai vykdyti keletą svarbių veiksmų. Tai apima skaitmeninio diegimo ataskaitų teikimą ir atitikties bandymus siekiant užtikrinti jų nacionalinių sistemų ir valstybių narių bei ES sistemų sąveikumą. Be to, ES turės reguliariai vertinti sistemų veikimą.

5. VALDYMO APIBENDRINIMAS IR IŠVADOS

Nuo tada, kai 2014 m. buvo priimta pirmoji SMK darbo programa (SMK DP), SMK įgyvendinimas yra bendradarbiavimo projektas, o visi suinteresuotieji subjektai tvirtai įsipareigojo jį vykdyti.

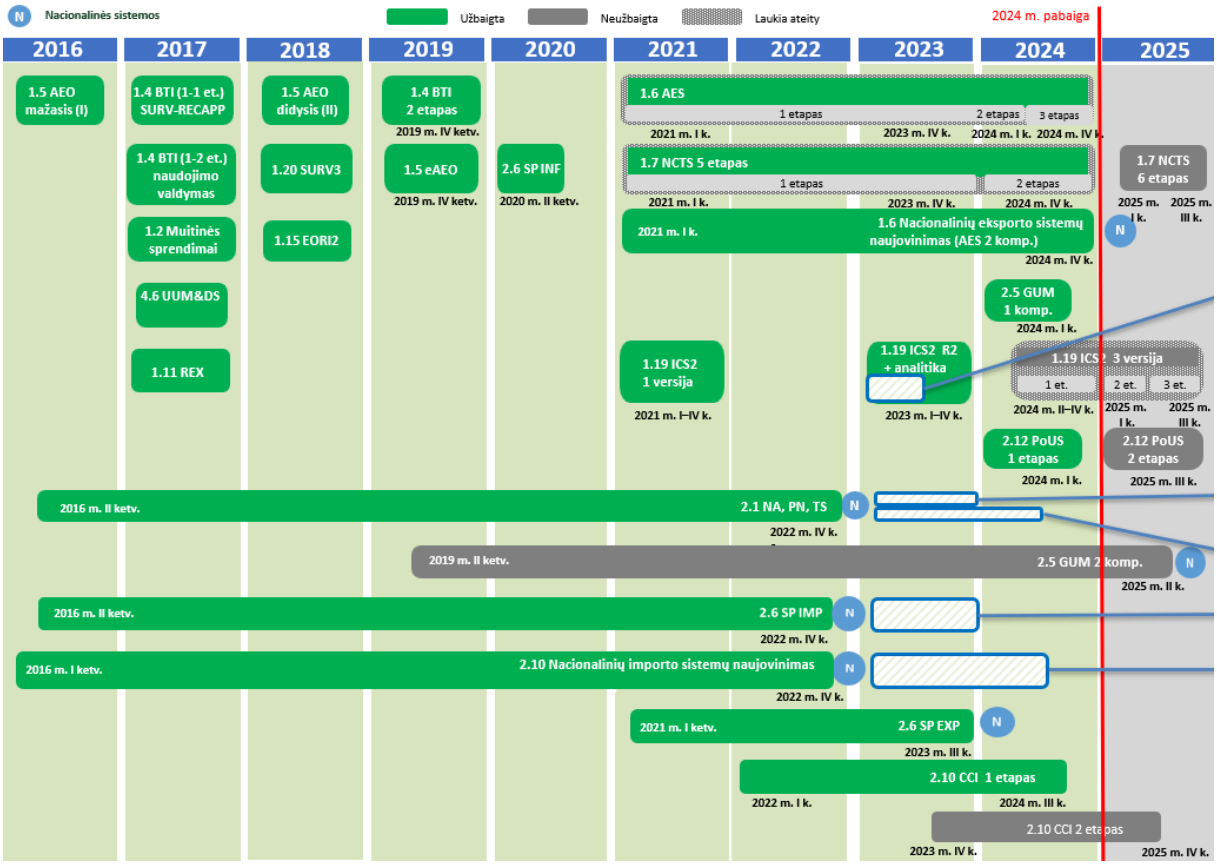
Rengdama šią ataskaitą Komisija atidžiai išnagrinėjo 2024 m. surinktus pažangos duomenis ir pastebėjo, kad valstybės narės padarė didelę pažangą siekdamos 2025 m. tikslo. Dėl šio bendro įsipareigojimo 2024 m. SMK skaitmeninio įgyvendinimo programoje padaryta didelė pažanga: sėkmingai įdiegta garantijų valdymo sistema (GUM), ICS2 3-ioji versija, PoUS 1-asis etapas ir NCTS 5-asis etapas.

Tačiau, nepaisant šių laimėjimų, kai kurioms valstybėms narėms ir toliau sunku laikytis tam tikrų projektų terminų, visų pirma susijusių su importo sritimi (NIS, TS, CCI) ir eksporto sritimi (AES). Vėlavimai, su kuriais susidūrė kai kurios valstybės narės, daro neigiamą poveikį kitiems suinteresuotiesiems subjektams, todėl sumažėja nauda ir atsiranda papildomų išlaidų Komisijai, kitoms valstybėms narėms ir Europos įmonėms. Kalbant apie valstybes nares, kurios dar neįdiegė sunaujovintos NIS, Komisija dar negauna visų duomenų, reikalingų jos priežiūros užduotims atlikti. CCI atveju daromas poveikis Europos verslui, nes diegimas ir nauda įmonėms bus prieinami tik tuo atveju, jei abi susijusios valstybės narės (kurioje įsisteigusi įmonė ir kurioje ji pateikia prekes) bus įdiegusios savo nacionalinį CCI komponentą. AES atveju daromas poveikis kitoms valstybėms narėms, nes, vykdant netiesioginį eksportą, pradėtą vienoje valstybėje narėje, reikia patvirtinti išvežimą iš kitos valstybės narės, kad įmonės galėtų turėti išvežimo įrodymą ir susigrąžinti PVM. Todėl abi valstybės narės turi turėti galimybę komunikuoti toje pačioje sistemoje.

Tebėra labai svarbu, kad visi suinteresuotieji subjektai toliau dėtų pastangas ir skirtų reikiamus išteklius, kad būtų laikomasi galutinio 2025 m. termino, nes tolesni vėlavimai ir toliau darys šalutinį poveikį kitoms valstybėms narėms ir sutrikdys nuoseklią veiklos sistemą, kuria siekiama vienodai teikti naudą visiems ekonominės veiklos vykdytojams. Tai reiškia, kad Komisija, valstybės narės ir ekonominės veiklos vykdytojai vis dažniau reikalauja papildomų atitikties bandymų, koordinavimo ir išplėstinės sistemos techninės priežiūros išteklių. Be to, SMK skaitmeninis įgyvendinimas atlieka svarbų vaidmenį apsaugant pajamas ir kovojant su nesąžininga ar neteisėta prekyba.

Palyginti su 2023 m., valstybių narių pastangos ir rezultatai dabar yra labiau pastebimi, o artėjant paskutiniams UCC įgyvendinimo metams, pažanga tampa vis įvairesnė. Šis skirtumas rodo, kad reikia skubiai imtis vieningų ir sparčių veiksmų siekiant užtikrinti visišką skaitmeninę pertvarką visose

valstybėse narėse. Siekiant užtikrinti veiklos tęstinumą ir remti ekonominės veiklos vykdytojus Sąjungai pereinant prie visiškai skaitmeninės muitinės aplinkos, labai svarbu išlaikyti pagreitį, šalinti kliūtis ir laikytis terminų. Kaip matyti iš toliau pateiktos diagramos, daug darbo jau atlikta ir artėja paskutiniai diegimo metai.

5 pav. Planavimo apžvalga

Nuo 2024 m. apie 63 proc. valstybių narių vėluoja įgyvendinti CCI 1-ąjį etapą, o kitus komponentus, pvz., ICS2 3-iąją versiją ir AES, įdiegti vėluojama mažiau, kiekvienu atveju vėluoja ne daugiau kaip 11 proc. valstybių narių. Šie skirtumai atspindi skirtingus pasirengimo lygius ir rodo, kad be nuolatinių pastangų vėlavimai galėtų daryti poveikį bendram visiško SMK įgyvendinimo iki 2025 m. terminui.

Kad pasiektų šį kritinį etapą, visi suinteresuotieji subjektai dabar turi dar labiau didinti dėmesį ir įsipareigojimą laikytis SMK DP teisinių terminų. Tuo pat metu Komisija, laikydamasi ES teisės, oficialiai susirašinėjo su vėluojančiomis valstybėmis narėmis. Komisija toliau vykdys atidžią stebėseną ir teiks paramą dalyvaudama tiek programos, tiek projektų lygmeniu, taip pat dvišaliuose mainuose ir plenariniuose posėdžiuose su valstybėmis narėmis.